

20.5.2020

Tiedonhallinnan ohjausryhmän kokous

Aika	keskiviikko 20.5.2020, klo 10.00–12.00
Paikka	Etäkokous Zoom-yhteydellä
Jäsenet	Miia Willman, ammattikorkeakoulujen kirjastot (puheenjohtaja) Katri Koivunen, erikoiskirjastot Matti Sarmela, yleiset kirjastot Ari Muhonen, yliopistokirjastot Katri Kananen, Kansalliskirjasto/tutkimuskirjasto Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto/kirjastoverkkopalvelut
Kutsutut asiantuntijat	Nina Hyvönen, Kansalliskirjasto Lassi Lager, Kansalliskirjasto Minna Olkinuora-Tauru, Kansalliskirjasto Tanja Vienonen, Kansalliskirjasto (sihteeri)
Poissa	Minna Karvonen, Opetus- ja kulttuuriministeriö Johanna Lilja, Kansalliskirjasto/tutkimuskirjasto

Muistio

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys

Avataan kokous, puheenjohtaja toteaa osallistujat, esityslista hyväksytään.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00 ja totesi osallistujat. Esityslista hyväksyttiin. Kristiina Hormia-Poutanen tiedustelee OKM:n osallistujan poissaolosta ja varahenkilön osallistumisesta.

2. Melindan sopimusasiat

2.1 Melindan palvelusopimuksen liitteiden muutokset

Esittely

Lassi Lager esittelee Melindan palvelusopimuksen uudet liitteet:
<https://www.kivi.fi/display/melinda/Palvelusopimus>.

Kaikkia asiakasryhmiä koskenut sopimuksen *Liite 1 Palvelinympäristön ylläpitosopimus* (osapuolina CSC, Kansalliskirjasto ja Arene ry) on korvautunut jo viime kokouksessa esitellyllä CSC:n ja Kansalliskirjaston välisellä kevyemmällä Melindan alustan käyttöpalvelun palvelukuvauksella, joka liitetään CSC:n ja Helsingin yliopiston väliseen puitesopimukseen. Sopimukseen ollaan lisäämässä uusi rajapintaliite Melindan ja Alma-kirjastojärjestelmän välisistä rajapinnoista, joka koskee vain Suomen Alma-kirjastoja.

20.5.2020

Liite 1

Melindan alustan käyttöpalvelun palvelukuvaus (PDF, jaettu ohjausryhmälle esityslistan mukana)

Esitys

Tiedoksi.

Käsittely

Uusi liite esiteltiin, ei kommentteja ohjausryhmältä.

2.2 Artikkelien kuvailutyökalun palveluehdot

Esittely

Lassi Lager esittelee. Kotimaisten artikkeliviitteiden Arto-kuvailu on siirtynyt Melindaan. Kuvailuun käytetään lähinnä Artiva-hankkeessa (2013-2014) alun perin kehitettyä Artikkelien kuvailutyökalua, joka on nyt siirretty Melinda-ympäristöön. Artikkelien kuvailuyhteistyössä on ollut jo pitkään kirjastojen lisäksi myös muita organisaatioita. Melindan palvelusopimus kattaa myös Artikkelien kuvailutyökalun käytön, mutta muiden organisaatioiden täytyy allekirjoittaa suppeampi palvelukuvaus, joka kattaa ainoastaan Artikkelien kuvailutyökalun käytön.

Liite 2

Artikkelien kuvailutyökalun palveluehdot (PDF)

Esitys

Tiedoksi.

Käsittely

Keskusteltiin KK:n palvelusopimuksista yleisesti, kevytsopimusmalli on lanseerattu, koska varsinaiset palvelusopimukset ovat raskaita. Kevytsopimuksia on monissa KK:n palveluissa. Ei muita kommentteja ohjausryhmältä.

3. Kuvailun asiantuntijaryhmien raportit vuodelta 2019 ja toimintasuunnitelmat vuodelle 2020

Kahden asiantuntijaryhmän raportit ohjausryhmälle tiedoksi ja lyhyesti kommentoitavaksi.

3.1 Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä (Muusa)

Esittely

Tiedonhallinnan ohjausryhmän alainen Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä (Muusa) päivitti alkuvuodesta 2020 oma-aloitteisesti toimenkuvansa, koska vanhassa toimenkuvassa oli enemmän toteutussuunnitelmaan kirjattavia asioita. Muutos on mennyt tiedoksi ja kommentoitavaksi kuvailuryhmien puheenjohtajille.

Liite 3

Muusan raportti vuodesta 2019

Esitys

Tiedoksi.

Käsittely

Ei kommentteja ohjausryhmältä.

20.5.2020

3.2 Kuvailustandardiryhmä (Kusti)

Esittely

Kuvailustandardiryhmä (Kusti) ei ole Tiedonhallinnan ohjausryhmän alainen, mutta sen työ kytkeytyy muiden asiantuntijaryhmien toimintaan. Siksi myös Kustin toimintakertomus 2019 ja toimintasuunnitelma 2020 tiedoksi ohjausryhmälle.

Liite 4

Kustin raportti vuodesta 2019

Liite 5

Kustin painopistealueet 2020-2021

Liite 6

Kustin toimintasuunnitelma 2020

Esitys

Tiedoksi.

Käsittely

Ei kommentteja ohjausryhmältä.

4. Melindan tavoitteet ja kehittyminen 2021–2024

Esittely

Minna Olkinuora-Tauru esittelee edellisen kokouksen työpajan annin. Esiin nostetut asiat on suhteutettu Melindan seuraavan kauden kehityskohteisiin ja suunnitelmiin.

Esitys

Keskustellaan ja priorisoidaan kehityskohteita kirjastojen näkökulmasta ennakkotehtävien pohjalta.

Liite 7

Melinda 2021-2024 työpajan jatkotyöstö

[Ennakkotehtävän tulokset](#) kuvana (äänestys, erillinen ohjeistus, jaettu ohjausryhmälle esityslistan mukana)

Käsittely

Viime kokouksessa olleen työpajan pohjalta ohjausryhmälle lähetettiin ennakkotehtävä, jossa pyydettiin äänestämään kolmea (3) tärkeintä Melindan kehityskohdetta seuraavalle projektikaudelle. Tulokset kerättiin Flingaan: <https://edu.flinga.fi/s/EU34UQM>. Äänestyksen tuloksista keskusteltiin ohjausryhmän kesken.

Tulevaisuuden näkymissä nähtiin epävarmuuksia ja kysymysmerkkejä, kuten BIBFRAME-formaattiin liittyvät asiat. Ohjausryhmän jäsenet kommentoivat miten vaikeaa vain kolmen kehityskohteen valinta ennakkotehtävässä oli, koska kaikki vaihtoehdot ovat tärkeitä. Äänestetyistä seitsemästä kehityskohteesta järjestelmälustan muutos ja metatiedon yhteentoimivuus saivat eniten ääniä. Vaikka laatuvaatimukset ei saanut paljon ääniä, metatiedon laadussa Melindalla on tavoite: Riittävän hyvä riittää. Mitä pidemmälle kuvailun automaatio etenee, sitä enemmän se tuo tarpeita uusille työkaluille. Automatisointi liittyy prosessien

20.5.2020

automatisointiin, mitä Melindassakin tehdään. Muutos tapahtuu vaiheittain ja vaatii paljon kokeiluja.

Organisaatioiden tarpeiden kuuntelu ja yhtensovittaminen ei saanut Flinga-äänestyksessä yhtään ääntä, toisin kuin kaksi yllä mainittua tehtävää. Verkkotyökalujen käyttö on ollut tervetullut lisä ohjausryhmän osallistumismahdollisuuksien lisäämiseen. Lukuisia uusia työkaluja on kehitetty viime aikoina ja esimerkiksi Microsoftin Teams on laajentunut paremmin yhteiskäyttöiseksi. Sen käyttöönotto voisi olla hyödyllistä ohjausryhmän toiminnassa.

Ohjausryhmään on hyvä tuoda käsiteltäväksi linjaratkaisut, kuten mahdollinen formaatin muutos. BIBFRAME alkaa olla ajankohtainen ja aihetta voitaisiin käsitellä ohjausryhmän ensi vuoden kokouksissa. Mitään päätöksiä tietomallista tai formaatista ei ole vielä tehty, mutta asiaa on hyvä seurata jatkossakin. Esitettiin, että asialistaan olisi hyvä saada nostoja aiheista, painotuksista, haasteista ja myös resurssipulasta. Ohjausryhmä haluaa olla mukana kehityksen pohtimisessa ja työn painopisteiden valinnassa.

5. Ohjausryhmän seuraavan kauden valmistelu

Esittely

Nykyisen ohjausryhmän toimikausi päättyy tämän vuoden lopussa. Edellisissä kahdessa kokouksessa on jo käyty lähetekeskustelua ohjausryhmän toiminnasta ja sen kehittämisestä. Kristiina Hormia-Poutanen esittelee Kansalliskirjastossa käynnistynyttä ohjausryhmien uudistamistyötä.

Liite 8

Kansalliskirjaston valtakunnallisten palveluiden ohjaus 2020

Liite 9

KK:n palvelukysely 2020 ja ohjausjärjestelmän arviointi

[Ennakkotehtävän tulokset](#) (kysely, erillinen ohjeistus, jaettu ohjausryhmälle esityslistan mukana)

Esitys

Keskustellaan ja sovitaan etenemisestä.

Käsittely

Kansalliskirjasto on yksi Helsingin yliopiston erillislaitoksista, mutta pääosa sen rahoituksesta tulee OKM:ltä. Esiteltiin Kansalliskirjaston ohjaus- ja asiantuntijaryhmien rakennetta. Palveluihin liittyvästä sopimuskokonaisuudesta on huomioitavaa, että Kansalliskirjasto on solminut lähes tuhat palvelusopimusta eri organisaatioiden kanssa.

Palvelukysely tehdään kahden vuoden välein Kansalliskirjaston asiakkaille, jolla kerätään palautetta ja kehittämehdotuksia. Kysely lähetetään kirjastonjohtajille ja yhteyshenkilöille, jotka voivat jakaa kyselyä omissa organisaatioissaan eteenpäin itse hyväksi katsomallaan tavalla. Kysely lähetetään syyskuussa ja se on auki kolme viikkoa. Ohjausjärjestelmän arviointi toteutetaan kesän ja syksyn aikana, josta saadaan loppuraportti lokakuun lopussa. Myös palvelukyselyn tulokset julkaistaan lokakuussa.

Aiheesta keskusteltiin esityksen pohjalta. Ohjausjärjestelmän arviointia pidettiin hyvänä asiana, mutta lisäksi todettiin että kokonaisuutta tulisi pohtia vielä laajemmin ja varmistaa että osakokonaisuudet palvelevat sitä mihin lopulta pyritään. Yhdistävä linkki ohjausjärjestelmästä laajempaan kokonaisuuteen olisi hyvä luoda. Digime-verkoston (kirjastojen lisäksi mukana myös arkistot ja museot) toimintaa on suunniteltu laajennettavan osaamisen jakamiseen laajemmin.

20.5.2020

Pyöreän pöydän keskustelut ja yhteiset foorumit ovat hyödyllisiä ja yhteiset keskustelut ovat tärkeitä järjestelmien ja käyttöliittymien hajautuessa. Yksi yhteinen keskustelun aihe voisi olla Kansalliskirjaston strategia 2021-2030. Nostettiin esille myös kysymys siitä, miten rahoittajalle viedään yhteistä visiota ja suunnitelmia läpi.

Aiheeseen liittyen ohjausryhmä vastasi lyhyeen kyselyyn ennen kokousta. Koostetta ei ajan vähyden vuoksi ehditty tehdä. Kyselyn pohjalta kuitenkin keskusteltiin. Ohjausryhmä toivoi sääntöjen selkeyttämistä ja tiivistämistä. Sääntöjen rakenteiden tulisi olla samanlaiset kaikissa ohjausryhmissä, vaikka joitain toimialaan liittyviä painotuksia voi olla. Ohjausryhmän nykyinen nimi on hieman harhaanjohtava, sillä tiedonhallintaa ei kokouksissa varsinaisesti käsitellä. Ehkä nimessä pitäisi ilmetä, että tämä ohjausryhmä ohjaa kuvailuun liittyviä palveluja.

Ohjausryhmän tehtävinä tulisi olla enemmän visiointia ja toiminnan kehittämistä. Keskeneräisiä/haastavia asioita haluttiin myös käsittelemään. Asialista tulisi saada tiedoksi hyvissä ajoin, mielellään jo kaksi viikkoa aiemmin. Kokoonpanossa olisi hyvä ottaa huomioon eri kirjastojärjestelmien näkökulmat, ehkä kutsua myös ulkoisia toimijoita mukaan.

Päätös

Jatketaan käsittelyä sähköpostitse, Lassi Lager lähettää kyselyn tulokset ohjausryhmän jäsenille kommentoitavaksi.

6. Loppuvuoden kokoukset ja vuosikellon läpikäynti

Esittely

[Ohjausryhmän vuosikello](#)

Esitys

Sovitaan loppuvuoden kokousaikoja ja alustavasti kokouksissa käsiteltävät asiat ja niiden valmistelu.

Käsittely

Ohjausryhmälle saatetaan lähettää ennakkotehtävä elokuun aikana OKM:n valmisteluun liittyen. Kansalliskirjastossa mietitään ennen kesälomia mistä nostoista halutaan ohjausryhmän kommentteja.

Päätös

Seuraava kokous on maanantaina 14.9.2020 klo 13.00-15.00, kokouksen sihteeri lähettää kokouskutsun.

7. Muut asiat

Tekoäly Kansalliskirjaston palveluissa siirtyy seuraavaan kokoukseen.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.05.

20.5.2020

LIITTEET

- Liite 1: Melindan alustan käyttöpalvelun palvelukuvaus (PDF, jaettu ohjausryhmälle esityslistan mukana)
- Liite 2: [Artikkelien kuvailutyökalun palveluehdot \(PDF\)](#)
- Liite 3: [Muusan raportti vuodesta 2019](#)
- Liite 4: [Kustin raportti vuodesta 2019](#)
- Liite 5: [Kustin painopistealueet 2020-2021](#)
- Liite 6: [Kustin toimintasuunnitelma 2020](#)
- Liite 7: [Melinda 2021-2024 työpajan jatkotyöstö](#)
- Liite 8: [Kansalliskirjaston valtakunnallisten palveluiden ohjaus 2020](#)
- Liite 9: [KK:n palvelukysely 2020 ja ohjausjärjestelmän arviointi](#)